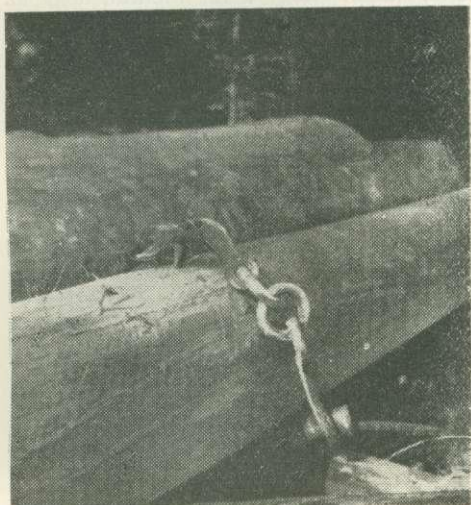

re. A kötélzet másik végét felesatoltuk a futókocsi alsó végéhez. A csőrlőt működésbe hozva most az a futókocsit a lejt-pályán felhúztuk, ez a kötélzetet magával

(Magyar Fotó, Bürger Gertrud)

vonva a kötélzet másik végére kapcsolt rönköt a gépkocsi mellé helyezett londonakon felhúztuk a gépkocsi rakfelületére. A kötélt visszaengedésénél a csőrlő kötelét a lejt-pályán futó kocsi önműködően

húzza vissza. A bemutatón három máglya állt és átlagosan egy m^3 -es rönkökkel egy-egy 3 tonnás gépkocsit 4—5 perc alatt raktuk meg.

(Magyar Fotó, Bürger Gertrud)

A bemutató közönségét a csőrlő munkája láthatóan fellelkesítette és újabb hibákat szerzett a csőrlő erdőgazdasági alkalmazásának.

Szepesi László

Néhány szó üzemterveink hibáiról

Az erdőgazdasági üzemtervek széleskörűen támogatják mind a vezetés, mind a végrehajtás munkáját. Mindkét terület szakemberei általában tisztában is vannak ennek jelentőségével, de gyakran hangoztatják, hogy az üzemtervek feladatukat csak úgy tölthetik be, — ha jók. Ha tehát nincsen bennük *hiba*.

Nézzünk szembe ezért az üzemtervekben lévő hibákkal. Hogy keletkeznek ezek? Milyen mértékben vannak megvalóban? És mi a jelentőségük a gyakorlatban?

Az üzemtervekben megállapítható hibák általában két csoportba sorolhatók. Az egyikbe azok tartoznak, amelyek a meglévő állapotot másnak tüntetik fel, mint amilyen az a valóságban. Nevezük ezeket *tárgyi hibáknak*. A másik csoportba tartoznak a *tervezési hibák*, amelyek tehát a tervezés helytelenségében jelentkeznek. A kétféle hiba közt

szerves összefüggés lehetséges, de mutatkozhatnak egymástól függetlenül is.

A hibák keletkezésének az erdőrendezésben igen sok forrása lehet. Ilyenek: az utasítások, azok részeinek félreérthető fogalmazása, munkaszervezési zavarok, rossz elhelyezés, kapkodó, elnagyoló, rendetlen, hanyag munka, az ellenőrzés hiányosságai, az okatlan siettetés, számolási és másolási tévedések stb. Az üzem is oka lehet egyes hibáknak, ha részvétlenül nézi az erdőrendező munkáját, ha nem működik együtt az erdőrendezővel, ha nem támogatja őket munkájukban.

Mindezek a tényezők egyaránt okozhatnak tárgyi és tervezési hibákat. Már a futólagos felsorolásból is látható, hogy rengeteg a hibaforrás, igen sok a hiba-lehetőség. A hibák teljes elkerülése tehát csak aránytalanul drága apparátussal volna megvalósítható. Ez az oka an-

nak, hogy kisebb jelentőségű hibák üzemterveinkben mindig voltak és vannak, de a jövőben ezeket vissza kell szorítanunk.

Más a helyzet, ha nem az előírásokat, szám- és betűfelcseréléseket és egyéb kisebb jelentőségű hibákat nézzük, hanem a durva hibákat. Például ha az erdőleírás olyan fajfajt is tartalmaz, amilyen az illető erdőrészletben nincs. Ennek csak egyetlen oka lehet: a hanyag, rendetlen munka. Megállapítható, hogy ilyen hiba eddig csak ritka kivételként fordult elő, és pedig inkább csak a kezdetben készített ideiglenes üzemtervekben, amikor a minőségi követelmények háttérbe szorultak a mennyiség mellett és — aránylag rövid idő alatt — nagy területeket kellett feldolgozunk. A hanyagságot természetesen ilyen körülmények között sem lehet menteni.

A durva hibák igen nagy kárt okoznak; közvetlenül azzal, hogy az illető erdőrészlet részlettervezésében tovább gyűrűzhetnek, de abban is, hogy megrendítik az adatok általános helyességébe vetett bizalmat. Ha így nézzük a dolgot, azt kell mondanunk, hogy a durva hibák nagyobb kárt okoznak az erdőrendezőknél, mint az üzemnek.

A valóban előforduló kisebb és nagyobb hibák mellett vannak ú. n. *vélt hibák* is. Valamelyik kartársunk például kétkedik abban, hogy a hektáronkénti növedék az üzemtervben helyesen van kimutatva. Kétkedése csupán érzésen alapszik, ha végigmegy az állományokon és ellenőrzi az adatokat, kiderül, hogy azok helyesek. Számos vélt hibának az az oka, hogy eddigi munkánk folyamán az erdőrészlethatárokat általában nem jelöltük meg a természetben. Ezt az okot az új üzemrendezési utasítás megszünteti.

Tervezési hibák üzemi kartársaink szerint a tárgyi hibáknál gyakrabban fordulnak elő üzemterveinkben.

A hozadék megállapítása ellen igen ritkán hangzik el kifogás, csak általánosságban említik néha, hogy a hozadék szerintük magas. Nagyrészt ez a hiba is a vélt hibák csoportjába tartozik. Itt mindenesetre figyelembe kell venni, hogy az erdőrendezés a teljes, bruttó fatömeget mutatja ki, míg az erdőgazdaság ezzel a számadásába vett fatömeget hasonlítja össze (bruttóra átszámítva). A jövőben bizonyos intézkedésekre lesz szükség arra nézve, hogy a valóságban kitermelt, de számadásba nem került anyag is részt vegyen az elszámolásban, a természetes és számításba vett apadékon felül. Kemény télen pl. a munkások az apadéknál nagyobb mennyiségű faanyagot tüzelnek el

az erdőn. Az ott maradó (földön hagyott) anyag is komoly mennyiségű lehet a távoli erdőkben. Végül a lakott helyekhez közel eső faállományokban a lopásokkal is számolni kell. Olyan állomány is akad, ahol lassan elfogy a fa, anélkül, hogy az erdőgazdaság egyetlen használatot is végzett volna (Badacsony).

Gyakrabban hangzik el kifogás az *ápolóvágások és erdősítések tervezése* ellen. Ezeknek a kifogásoknak egy részéről vitatkozni lehet; részben azonban kétségtelenül helytállóak. Az új üzemrendezési utasítás itt is rendet teremt, a gondosabb *talajvizsgálat* és az *előhasználati próbaterületek* elrendelésével, továbbá az üzem közreműködésének intézményesítésével. Az eddigi üzemtervekre nézve tudni kell, hogy az előhasználat mértéke és az ajánlott fajfaj előírása erdőrészletenként csupán tájékoztató jellegű és csak összességében jelzi azt az irányt, amely felé a gazdálkodásnak haladnia kell. Mindent meg fogunk tenni, hogy a jövőben pontosabb adatokat adjunk erdőművelési vonatkozásban is.

Mi az említett hibák jelentősége a gyakorlatban? — A durva tárgyi hibák ritkák, az észrevétlenül megbúvó kisebb hibák és az itt-ott megállapítható tervezési hibák pedig szabálytalanul fordulnak elő és pozitív-negatív irányban egyaránt jelentkeznek. Ezért a felső vezetés szempontjából az üzemterveinkben levő hibáknak számottevő jelentőségük nincs.

A végrehajtás szempontja más. Itt a hibák következményei kárt is okozhatnak. A hibák jelentősége itt annál kisebb, minél jobban ismerik az erdészek a gondjaikra bízott erdőt és minél nagyobb a szaktudásuk. Komoly szaktudásra és az erdő alapos ismeretére azonban egyébként is feltétlen szükség van. Ezért nyilvánvaló, hogy az említett hibák a népgazdaságnak — amilyen mértékben eddig előfordultak — kárt nem okozhatnak. Ha viszont a kezelőszemélyzet az erdőt nem ismeri kellőképpen és szaktudása nem kielégítő, akkor a népgazdaság súlyos károsodását a teljesen hibamentes üzemtervek sem akadályozhatják meg.

Külön meg kell emlékezni a *nyilvántartásokról*, amelyek szoros összefüggésben állnak az üzemtervekkel és az erdőrendezés, valamint az üzem által elkövetett kisebb hibák fölfedésének is a legjobb eszközei lehetnének. A tökéletes nyilvánváltás nemcsak a hibákra mutat rá, de nekünk erdőrendezőknél és az üzemi szakembereknek is rengeteg tanulságot szolgáltatna, amelyeket a jövőben kitűnően hasznosíthatnánk. Saj-

nos nyilvántartásaink ezidőszerint távol állnak a tökéletességtől. Az üzem a nyilvántartások ügyét a legtöbb esetben meglehetősen bürokratikusán kezeli. Igen gyakran a helyes nyilvántartás egyes elemi feltételei is hiányzanak. A munkákat közvetlenül vezető üzemi dolgozóink egy — remélem kis — részének eszébe se jut, hogy munkájának hibátlanul kell nyilvántartásba kerülnie. Vannak, akik az erdőrezlethatárt egyáltalán figyelembe sem veszik. Belemennek a vágással a szomszéd erdőrezlethebe. Mivel azonban az nincs benn a vágástervben, a kitermelt anyagot csak egyetlen erdőrezlethez „számozzák el”. A lényeg az, hogy a vágásterv, a „C” lap és a nyilvántartás szépen megegyezzenek, de hogy mi történt kint az erdőben, az más kérdés. Az eredmény: hamis nyilvántartás, amelyben a hibát utólag meg sem lehet állapítani. Ha csak egy-két ilyen eset mutatkozik, az egész nyilvántartást már csak kételkedéssel nézzük. Messzemenő következtetésekre semmi esetre sem lesz alkalmas.

A bürokratikus összeállított nyilvántartás majdnem semmit sem ér: kár a befektetett munkáért. Csak súlyosbítja a helyzetet, hogy az utólagos ellenőrzés és helyesbítés lehetetlen, vagy legalább is nehéz. Ez a tény szándékos, rosszindulatú ferdítésre is alkalmat adhat! Az erdőrendező is, a kezelő is alaposabban meggondolja a munkáját, ha tudja, hogy a pontos nyilvántartás hamarosan leleplezi az általa elkövetett hibát! Nem tartom túlzásnak azt a véleményt, hogy a nyilvántartás rendszerét építve körültekintő gondnal kellene megszervezni, mint magát az erdőrendezést, akár tőle függetlenül, akár vele kapcsolatban. Mert bármilyen kiváló üzemterveket teszünk az üzem asztalára, jó nyilvántartás nélkül sohasem fogunk tisztán látni — az erdőrendezés, a felső vezetés és

végeredményben az egész népgazdaság nagy kárára.

Végül szólni kell még üzemterveink két szervei hibájáról, arról, hogy két szempontot nem vesz kellően figyelembe. Ezt erdőrendezésünknek jövő fejlesztése során feltétlenül ki kell küszöbölnünk.

Az első az erdőművelés szempontja.

Üzemrendezésünk legérzékenyebb oldala az erdőművelési tervezés mai módszere. A tisztítások és gyérítések tekintetében ez inkább a nyilvántartásokkal függ össze, amelyek — sajnos — tartalmaznak fajok tekintetében bontást. Ezen nem lesz nehéz segíteni. Magának a tervezési módszernek inkább az erdősítések tekintetében vannak bizonyos gyenge pontjai: az évi erdősítési terv elkészítéséhez az üzemtervek felújítási terve még kiindulási alapként sem használható fel. Itt a helyes megoldás nehéz, de nem lehetetlen. Most csak felvetem a problémát; megoldásában nagy szükségünk lesz az üzemi dolgozók tapasztalatára és véleményére.

A másik szempont erdőgazdaságunk fejlesztése távlati tervének egy részével: a fenyvesítéssel függ össze. A népgazdaságnak tudnia kell, hogy fenyőfában évről-évre mennyi hozadékra számíthat. Ezt üzemterveinkből ezidőszerint csak számítgatásokkal lehet megállapítani.

Ehhez a szemponthoz szorosan kapcsolódik a gyantahasználat, amely Zalában súlyponti kérdés. Üzemterveinknek a gyantahasználatra ép úgy kellene szabályozást tartalmazniuk, mint a fahasználatra. A gyantahasználat nem közönséges mellékhaszonvétel; nemcsak a termelvény értékénél fogva, hanem azért sem, mert a fahasználattal a legszorosabb összefüggésben van. Ez az összefüggés az elegyes állományok révén még a lomberdőkre is kiterjed.

Palotai István

AZ ERDŐ

AZ ERDŐGAZDASÁG TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

Megjelenik havonta

Előfizetési ára:

egy évre 60.— Ft

félévre 30.— Ft

Előfizethető:

a Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó
Vállalatnál Budapest, V., Vécsey-utca 4
37.876.181-46 csekkzámlára